

URBÁN BALÁZS

Tereskova '68-as típusú találkozásai a kerti törpékkel

■ WILLIAM SHAKESPEARE: AHOGY NEKTEK TETSZIK ■

Bodolay Géza kicsit módosított a megszokott címen – hogy az új címváltozat iróniát, fordítói okoskodást, avagy a nézőnek (recenzensnek) kajánul odadobott magas labdát jelent-e, nem tudnám megmondani. A nyíregyházi előadás kicsit olyan, mintha a Bodolay rendezői-dramaturgiai eszközeiből bemutatott válogatás lenne: megtalálhatók benne a jelentősebb és jelentéktelenebb Bodolay-előadások visszatérő motívumai, gondolatai, az alkotóra jellemző ironikus és önironikus fricskák, rekordmennyiségű geg, sok infantilis ötlet, hasonlóan sok üresjárat s nem kevés üres okoskodás.

A rendező írta prologot Próbakő mondja el: megkéri a publikumot, hogy kapcsolja ki mobiltelefonját, majd ígéretek sorával próbálja szünet után is maradásra bírni a nézőket (megígéri például,

hogy a második rész rövidebb lesz, mint az első). Majd kezdetét veszi a Shakespeare-darab ürügyén előállított ötletzuhatag. Az előadás leginkább meghatározó eleme a zene: Tereskovát élvezhetjük, ráadásul koncertfelvételtől, így a számok mellett nem kevés (javarészt obszcén kiszólásokat tartalmazó) prózát is hallgathatunk. A zenének nem pusztán aláfestő jellege van, esetenként maguk a szereplők is zenekarrá állnak össze, s éneklik a számokat (vagy imitálják az éneklést). Mira János és Véber Tímea változatosan színes ruhákba öltözteti a szereplőket: van, akinek sorhoz párosított zakó, van, akinek fürdőruha jut, a számúzótt herceg és társasága pedig a hetvenes évek rockereire (vagy inkább azoknak későbbi kereskedelmi kópiáira) emlékeztet. A díszletért is felelős Mira János egy tételválasztó szereppel bíró állványt tervezett a

Kuthy Patricia (Rosalinda), Molnár Marianna (Phoebe) és Tamás Kinga (Célia)

Nagy Erzsébet felvétele



minduntalan mozgásban lévő forgószínpad közepére, az állvány alatt húzódik kuckójába a könyveit kupacokba gyűjtő Jaques. A játékerteret kerti törpék, kerti vadállatok (szarvasok, vaddisznók stb.) lepik el. Egyik-másik kerti törpének a nemi szerve a vizuálisan leg-
hangsúlyosabb pontja, ám a kerti törpék arra is kiválóan megfelel-
nek, hogy a magas természetnek aligha mondható Kuthy Patrícia (Rosalinda) rájuk támaszkodva, magát hozzájuk mérve mond-
hassa el, hogy fiúruhát vesz, hisz úgymint magasabb az átlagnál.

Nemcsak itt, de az előadás egészében is keverednek a szellemes és a szellemtelen ötletek, poénok. Mintha a rendező mást sem akarna, mint mindenáron megnevetetni ifjú közönségét. Az általam látott délutáni előadáson ennek érezhetően meg is volt a maga hatása („Ez eddig a legkirályabb” – nyilvánította ki véleményét már a szünetben, nagyjából az előadással adekvát nyelvi szinten, egy diákbérlet ifjú tulajdonosa), ám az *Ahogy nektek tetszik* azért mégsem diákelőadás. Nemcsak azért nem az, mert esténként nem gyerekek nézik, hanem azért sem, mert Bodolay ezúttal is rácsöpögteti a maga mondandóját a poénbevonatra. A „Szabadság – szerelem” eszmekör első felét a különböző tüntetések véres leverését megjelenítő hosszas filmbejátszások hivatottak ábrázolni (a legerősebb hangsúly természetesen a '68-as diáklázadásokra kerül). Nem maradnak el a jellegzetes „bodolays” kommentárok sem: Jaques lépten-nyomon megjegyzi, hogy egyik-másik mondat, jelenet, gondolat mely másik Shakespeare-darabban köszön vissza (azt a tényt, hogy többnyire az *Ahogy tetszik*-nél későbbi drámákat említ, némi jóindulattal öniróniaként is értékelhetjük). Nem tudom, a rendező tulajdonít-e mélyebb jelentőséget annak, hogy minden egyes „tetszik” szó után triangulum szól, a szereplők pedig általában sokat sejtetőn az égre néznek, mindenestre ez sem új: előfordult például – más formában és valamivel indokolhatóbb módon – a Komáromban rendezett *Háztűznézőben* is. Hasonlóképp nehezen érthető, miért változnak meg kicsit, de hangsúlyosan a teljesen felforgatott Szabó Lőrinc-fordítás egyes mondatai (például Jaques híres monológjában). Mindennek csak akkor lehetne jelentősége, ha az előadás valamilyen viszonyban lenne a szöveggel, ha értelmezné, netán felülírná azt. Ám amikor minden koherens gondolat helyett pusztán a szituációkból kiinduló, de azoktól általában függetlenedő gecsorozatát látunk, nehéz jelentőséget tulajdonítani mind a szöveghez kapcsolódó mondan-
dónak, mind a darabra vetített „Bodolay-toposzoknak”.

A színészi alakítások nehezen értékelhetőek. Amikor ugyanis egyik-másik színész kísérletet tesz a szöveg interpretálására, rö-
vest kiderül, hogy ez ebben a közegben nem működik. E törekvés hiábavalósága leginkább Kuthy Patrícia és Fazekas István alakítá-
sában érezhető. Kuthy Patrícianak az egyik leggazdagabb női Shakespeare-szerep helyett nagyjából egy amcsi tinikomédia tűz-
rólpattant hősnőjét kellene hoznia. A színésznő próbál árnyalato-
kat kidolgozni, kísérletezik azzal, hogy Rosalinda-Ganymedesből összetettebb, többretegű figurát faragjon, mint a kezdetben fel-
skiccelt ifjú lányalaktól, erőfeszítéseit azonban többnyire elmossa a színpadi forgatag. Fazekas István, ha lehet, még rosszabbul jár: neki Jaques helyett részben egy jelképes figurát, egy egykori hat-
vannyolcast kell játszania, részben pedig a rendező szellemi aurá-
ját, fölüeny iróniáját kell színpadilag leképeznie. Bodolay Géza iránti minden tisztelem ellenére úgy érzem, ez utóbbi nem tartozik az igazán színészboldogító feladatok közé.

A többiek idomulnak az előadás világához, s a szerepek helyett a forgatag egy-egy színes elemét játsszák. A szakmai színvonal és a lelkesedés tekintetében érződik ugyan némi (általában fordítottan arányos) különbség a játsszók közt, de ezt inkább csak a fűr-
készőbb szem veszi észre. Hazudnék, ha azt állítanám, nem mosolyogtam magam is egyes ötleteken, poénokon, ám az így eltöltött, esetleg némi távoli összekacsintással nyugtázott vagy akár az alkotó pihenten kreatív szellemét némi tisztelettel kiemelő percek távolról sincsenek arányban az értelmetlennek érzett, üres, kitöltetlen, kevésbé szellemes jelenetekkel. Ebben az előadásban egy eredeti szellemű rendező árusítja ki – néha meglepően olcsón – szakmai portékáit. Van, persze, akinek így tetszik...

**WILLIAM SHAKESPEARE:
AHOGY NEKTEK TETSIK
(Móricz Zsigmond Színház, Nyiregyháza)**

FORDÍTOTTA: Szabó Lőrinc. ZENE: Tereskova. DISZLET: Mira János. JEL-
MEZ: Mira János, Véber Tímea. SEGÉDRENDEZŐ: Rajkó Balázs. RENDEZŐ:
Bodolay Géza.

SZEREPLŐK: Puskás Tivadar, Horváth László Attila, Tóth Zoltán László,
Fazekas István, Gyuris Tibor, Nagyidai Gergő, Tóth Károly, Portik-
Györfly András, Balogh Gábor, Botos Bálint, Bányai Éva, Kuthy Patrícia,
Tamás Kinga, Molnár Mariann, Jenei Judit, Kazár Pál.

CSÁKI JUDIT

Könnyített pokol

■ RAINER WERNER FASSBINDER: PETRA VON KANT KESERŰ KÖNNYEI ■

Olvastam a Petra von Kant keserű könnyei bemutatója előtt megjelent beharangozó írásokat és nyilatkozatokat, és szinte tapintom bennük azt a várakozást (reményt?), hogy a Magyar Színház Sinkovits Imre Stúdiójában majd jókora botrány keveredik abból, hogy két színésznő hevesen összecsókolózik, és hempereg az ágyban. Ahhoz, hogy ebből botrány legyen, minimum templomi oltáron kellene előadni ezt a jelenetet – de még akkor sem kötnék nagy összegű fogadásokat.

Fassbinder darabjában egy középkorú, sikeres és autonóm nő lobban féktelen szerelemre egy fiatal lány iránt. Ehhez a szenvedélyhez a fiatal lányon, Karinon kívül még elég sok mindennek köze van – például az asszony életében beállt pillanatnyi üresjáratnak. Többedik férjétől is elvált, alighanem kissé besokallt a méltatlan és terhes párkapcsolatoktól; pályáján stabilan sikeres, küzdeni éppen nincs miért, csak megfelelni a soros elvárásnak.

Ebbe a vákuumba toppan be a fiatal és kialakulatlan Karin, aki mind szellemi, mind érzelmi szempontból nyilvánvaló „*mésalliance*”; gyakori és ismerős helyzet, ugyebár, mindenkinek, aki legalább egyszer bonyolódott már párkapcsolatba.

Rainer Werner Fassbinder huszonöt évesen írta a darabot (meg is rendezte), majd filmet készített belőle, méghozzá a dialógusok változatlanul hagyásával. (Érdekes: a filmből én Petrára nem, de